

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту охорони здоров'я

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

01 вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Управління конкурентоспроможністю в охороні здоров'я та фармації»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма: Управління охороною здоров'я та фармацевтичним бізнесом

2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Управління закладами охорони здоров'я та фармацевтичним бізнесом» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 2 від 22 грудня 2022 року).

Розробники:

завідувач кафедри, к.е.н., доц. Рудінська О. В.
 професор кафедри, д.е.н., проф. Мартинюк О.А.
 професор кафедри, д.е.н., доц. Борш В.І.
 доцент кафедри, к.е.н., доц. Кусик Н. Л.
 професор кафедри, д.е.н., проф. Криленко В.І.
 доцент кафедри, к.е.н., доц. Князькова В.Я.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту охорони здоров'я
 Протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Завідувач кафедри

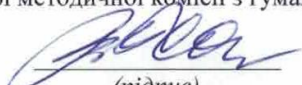

 Олена РУДІНСЬКА

Погоджено із гарантом ОПП

 Вікторія БОРШ

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з гуманітарних дисциплін
 ОНМедУ
 Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з гуманітарних дисциплін ОНМедУ

 (підпис) Володимир ХАНЖИ
 (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри
 Протокол № 1 від "26" 2024 р.

Завідувач кафедри

 (підпис)
 (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
 Протокол № ____ від "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: Кредитів: 3 Годин: 90 Змістових модулів: немає	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність 073 «Менеджмент» Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Заочна форма навчання</i>
		<i>Вибіркова дисципліна</i>
		<i>Рік підготовки: I</i>
		<i>Семестр: II</i>
		<i>Лекції (4 год.)</i>
		<i>Семінарські (0 год.)</i>
		<i>Практичні (6 год.)</i>
		<i>Лабораторні (0 год.)</i>
		<i>Самостійна робота (80 год.)</i>
<i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i>		
<i>Форма підсумкового контролю – залік</i>		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: опанування здобувачем вищої освіти системних знань щодо основних принципів та особливостей є поглиблення теоретичних знань, оволодіння сучасним методичним інструментарієм, практичними навичками з ефективного управління конкурентоспроможністю компаній та установ в охороні здоров'я та фармації у сучасних умовах господарювання.

Завдання:

отримання ґрунтовних знань щодо формування системи знань, необхідних для забезпечення конкурентоспроможності сучасних підприємств та закладів у сфері охорони здоров'я, а саме:

визначити ключові проблеми конкуренції та конкурентоспроможності товарів, послуг, компаній та установ в сфері охорони здоров'я та фармації;

уміння визначати та оцінювати показники і фактори конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармації;

мати необхідні знання та навички щоб розробляти програми підвищення конкурентоспроможності закладів та компаній у сфері охорони здоров'я;

мати навички аналізу форм і методів конкуренції, вибору оптимальних стратегій українських компаній та установ в охороні здоров'я та фармації.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальних (ЗК):

ЗК.5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

ЗК 8. Здатність знати та розуміти предметну область та професійну діяльність.

ЗК 9. Здатність до адаптації та прийняття обґрунтованого рішення в новій ситуації.

Спеціальних (СК):

СК 1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.

СК 9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію

СК 10. Здатність до управління організацією та її розвитком.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.

ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень у непередбачуваних умовах

ПРН 7. Організувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:**Знати:**

- основні конкурентні переваги та способи їхнього досягнення конкретним підприємством в галузі охорони здоров'я та фармації, в залежності від ситуації, що складається;
- базові різновиди конкурентних стратегій, основні типи ринків та відповідні їм ефективні стратегії конкуренції;
- загальні та специфічні чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності в охороні здоров'я та фармації;
- сутність загальної концепції управління конкурентоспроможністю компаній та установ в охороні здоров'я та фармації та специфічні особливості управління конкурентоспроможністю організацій різних типів.

Вміти:

- оволодіти основами теорії застосування відповідних підходів та методів підвищення конкурентоспроможності продукції та послуг;
- з'ясувати механізми та інструменти практичної реалізації функцій управління щодо підвищення ефективності функціонування компаній та установ в охороні здоров'я та фармації;
- аналізувати основні чинники конкурентних переваг та конкурентні позиції організації на ринку та навчити студентів використовувати здобуті знання у підприємницькій діяльності;
- здійснювати аналіз положення підприємства у конкурентному середовищі; проводити діагностику та ревізію поточної конкурентної стратегії;
- здійснювати аналіз конкурентних переваг, якими володіє компанія або установа в галузі охорони здоров'я та фармації, та визначати ті, що мають бути досягнутими в майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності;
- виконувати розрахунки та здійснювати аналіз одиничних, групових та інтегральних показників конкурентоспроможності продукції та конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармації;
- визначати та конкретизувати функції управління конкурентоспроможністю компаній та установ в охороні здоров'я та фармації.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Конкуренція та конкурентоспроможність товарів і послуг на ринку охорони здоров'я

Конкуренція: сутність і типи. Конкуренція, та її вплив на підприємства, заклади та компанії. Модель досконалої, олігополістичної, монополістичної конкуренції та чистої монополії. Конкурентне середовище підприємства. Інтенсифікація конкуренції в галузі охорони здоров'я. Визначення ступеня концентрації ринку взагалі та медичного ринку окремо. Особливості конкурентних відносин в Україні.

Економічні закони конкуренції. Форми економічної конкуренції. Демонополізація як необхідна передумова формування конкурентного середовища. Захист конкуренції. Промислове шпигунство та патентування в системі добросовісної конкуренції.

Формування рівнів конкурентоспроможності закладів охорони здоров'я залежно від рівня та об'єкта аналізу. Фактори та критерії конкурентоспроможності товарів та послуг медичного ринку. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції, товарів та послуг медичного ринку. Сегментування як механізм вибору цільового ринку на основі оцінки конкурентоспроможності продукції, товарів та послуг медичного ринку.

Тема 2. Конкурентне середовище та фактори забезпечення конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармацевції

Процес виділення стратегічних зон господарювання, взагалі та на медичному ринку окремо. Принципи оцінки конкурентоспроможності підприємства. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності. Аналіз конкурентного середовища. Оцінка фінансового стану закладів охорони здоров'я та фармацевтичної галузі. Система оцінювання конкурентоспроможності торгівельної марки.

Фактори, що впливають на конкурентоспроможність закладів охорони здоров'я та міжнародних компаній медичного ринку. Поняття та види конкурентних переваг. Джерела конкурентних переваг. Середовище формування конкурентних переваг. Технологічний підхід до формування конкурентних переваг. Механізм забезпечення конкурентоспроможності продукції, товарів та послуг медичного ринку.

Фактори виходу на світовий медичний ринок. Вибір привабливості міжнародних ринків. Регіональна конкурентоспроможність. Кластери та їхня роль в економіці.

Тема 3. Система управління конкурентоспроможністю та основні стратегії конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармацевції.

Поняття й сутність "стратегії" та особливості еталонних стратегій розвитку підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я. Система конкурентних стратегій підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я. Базові стратегії конкуренції та конкурентних переваг. Стратегії конкурентної поведінки підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я. Види міжнародних стратегій. Міжнародна конкурентоспроможність національної економіки. Закордонний досвід формування конкурентоспроможних структур.

Конкурентні стратегії ціноутворення. Розробка маркетингової стратегії підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я. Товарна, цінова та інноваційна політика підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я. Система розподілу та формування організаційної структури підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я. Управління внутрішнім маркетингом підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я. Бренд-менеджмент в структурі конкурентоутворюючих факторів підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.

Тема 4. Регулювання конкуренції на національному та міжнародному рівнях

Правові засади державного регулювання конкуренції в країні. Принципи державної політики в сфері регулювання конкуренції. Антимонопольна політика держави.

Участь держави у виробництві і реалізації продукції, товарів та послуг на медичному ринку.

Соціальна відповідальність підприємства, їхня національна специфіка, вигоди від неї для суспільства і для підприємства. Можливості перетворення соціальної відповідальності як інструменту управління конкурентоспроможністю підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.

Тема 5. Розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармації.

Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.

Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я. Напрями підвищення конкурентоспроможності медичної галузі в країні та на світовому ринку.

4. Структура навчальної дисципліни

Заочна форма навчання

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРС
Тема 1. Конкуренція та конкурентоспроможність, конкурентні переваги	10	1	0	1	0	16
Тема 2. Конкурентне середовище та фактори забезпечення конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармації	11	0	0	2	0	16
Тема 3. Система управління конкурентоспроможністю та основні стратегії конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармації.	12	1	0	1	0	16
Тема 4. Регулювання конкуренції на національному та міжнародному рівнях	11	1	0	1	0	16
Тема 5. Розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності	11	1	0	1	0	16

компаній та установ в охороні здоров'я та фармації						
Усього годин	90	4	0	6	0	80

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

№	Назва теми	Заочна форма Кількість годин
1.	Тема 1. Конкуренція та конкурентоспроможність, конкурентні переваги	1
2.	Тема 3. Система управління конкурентоспроможністю та основні стратегії конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармації.	1
3.	Тема 4. Регулювання конкуренції на національному та міжнародному рівнях	1
4.	Тема 5. Розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармації	1
	Разом	4

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Заочна форма Кількість годин
1.	Тема 1. Конкуренція та конкурентоспроможність, конкурентні переваги	1
2.	Тема 2. Конкурентне середовище та фактори забезпечення конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармації	2
3.	Тема 3. Система управління конкурентоспроможністю та основні стратегії конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармації	1
4.	Тема 4. Регулювання конкуренції на національному та міжнародному рівнях	1
5.	Тема 5. Розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармації	1
	Разом	6

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми	Заочна форма Кількість годин
1.	Тема 1. Конкуренція та конкурентоспроможність, конкурентні переваги	16
2.	Тема 2. Конкурентне середовище та фактори забезпечення конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармації	16
3.	Тема 3. Система управління конкурентоспроможністю та основні стратегії конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармації.	16
4.	Тема 4. Регулювання конкуренції на національному та міжнародному рівнях	16
5	Тема 5. Розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності компаній та установ в охороні здоров'я та фармації.	16
	Разом	80

7. Методи навчання

Лекційні заняття:

- мультимедійні засоби, на яких транслюють презентації лекцій у форматі Microsoft PowerPoint
- дистанційні технології – використання хмарного додатку Teams ліцензійного пакету Microsoft Office, застосування програми для адміністрування опитування Google Forms яка входить в офісний набір Google Drive.

Практичні заняття:

- словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації);
- практичні методи: кейс-стаді, вирішення ситуаційних завдань (в т.ч. розрахункових).

Самостійна робота:

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;
- самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка презентації для захисту індивідуального завдання.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль:

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань (в т.ч. розрахункових) за відповідними темами, оцінювання виконання індивідуального завдання;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань за темами.

Підсумковий контроль: залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Екзамен	Залік	Оцінка	Критерії
90 - 100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80 - 89	Добре	Зараховано	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75 - 79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67 - 74	Задовільно	Зараховано	D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60 - 66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мініимального
35 - 59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мініимального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0 - 34			F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні

				практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)
--	--	--	--	---

Самостійна робота:

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;
- самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка презентації для захисту індивідуального завдання.

Критерії оцінювання індивідуального завдання

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно	Індивідуальне завдання та презентація виконані самостійно та оригінально, оформлення відповідає вимогам, опрацювання тематичного огляду системи ціноутворення медичної клініки повністю розроблений за пропонованою структурою; аналіз ґрунтовний та самостійний, здобувач вільно презентує матеріал; зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; здобувач формулює самостійні ґрунтовні судження, які підкріплені фактичними доказами та розрахунками, інформація на слайдах подана переважно схематично із використанням самостійно розроблених схем, малюнків, графіків, містить посилання на джерела, які відповідно оформлені та є актуальними.
Добре	Індивідуальне завдання та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, опрацювання тематичного огляду системи ціноутворення медичної клініки розроблене за пропонованою структурою із незначними порушеннями; аналіз самостійний, але містить незначні неточності; здобувач добре пояснює матеріал, формулює самостійні висновки; інформація у презентації подана переважно із використанням самостійно розроблених схем, малюнків, графіків, містить посилання на джерела, які відповідно оформлені та є актуальними.
Задовільно	Індивідуальне завдання та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, опрацювання тематичного огляду системи ціноутворення державної (приватної) медичної клініки частково розроблений за пропонованою структурою; аналіз лише теоретичний, описовий та містить неточності; здобувач пояснює матеріал не впевнено, формулює лише загальні висновки (або взагалі не може їх сформулювати), інформація у презентації подана з посиланням на джерела, однак вони оформлені із помилками.
Незадовільно	Індивідуальне завдання не виконано. Не зараховуються індивідуальні завдання та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 60,0 і не має академічної заборгованості.

Здобувачі заочної форми навчання допускаються до участі в екзаменаційній сесії, якщо вони не мають заборгованості за попередній семестр і до початку екзаменаційної сесії виконали види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни (виконання індивідуального завдання).

Залік здійснюється: на останньому занятті до початку екзаменаційної сесії - при стрічковій системі навчання, на останньому занятті – при цикловій системі навчання. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з одним десятковим знаком після коми.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Бали за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертуються з традиційної чотирибальної шкали за абсолютними критеріями у бали за 200-бальною шкалою, які наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна оцінка	Багатобальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету програмою «Контингент».

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус навчальної дисципліни
- Методична розробка до лекцій з навчальної дисципліни
- Методична розробка до практичних занять з навчальної дисципліни
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні завдання за темами дисципліни
- Тестові завдання за темами дисципліни

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Конкуренція: сутність і типи. Ретроспективний аналіз розвитку теоретичних поглядів на конкуренцію.
2. Конкуренція як рушійна сила ринку.
3. Конкуренція, та її вплив на підприємства, заклади та компанії в сфері охорони здоров'я.
4. Модель досконалої, олігополістичної, монополістичної конкуренції та чистої монополії.
5. Конкурентне середовище підприємств, компаній та закладів охорони здоров'я.
6. Структура входних бар'єрів в галузь охорони здоров'я та напрями їх зменшення.
7. Інтенсифікація конкуренції в галузі охорони здоров'я.

8. Визначення ступеня концентрації ринку взагалі та медичного ринку окремо. Індекс Херфінделя-Хіршмана.
9. Особливості конкурентних відносин медичного ринку в Україні.
10. Умови виникнення конкуренції. Функції та завдання конкуренції.
11. Економічні закони конкуренції.
12. Форми економічної конкуренції.
13. Демонopolізація як необхідна передумова формування конкурентного середовища.
14. Промислове шпигунство та патентування в системі добросовісної конкуренції.
15. Процес виділення стратегічних зон господарювання, взагалі та на медичному ринку окремо.
16. Ситуаційне проектування конкурентної стратегії.
17. Колесо стратегії. Конкурентні стратегії на різних етапах ЖЦ ринків.
18. Вертикальна диференціація конкурентних стратегій.
19. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності.
20. Оцінка маркетингової діяльності закладів охорони здоров'я в Україні, окремо в фармацевтичній галузі.
21. Аналіз конкурентного середовища. Оцінка фінансового стану закладів охорони здоров'я та фармацевтичної галузі.
22. Кластерний аналіз оцінки конкурентоспроможності підприємства.
23. Формування рівнів конкурентоспроможності закладів охорони здоров'я залежно від рівня та об'єкта аналізу.
24. Фактори та критерії конкурентоспроможності товарів та послуг медичного ринку.
25. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції, товарів та послуг медичного ринку.
26. Якість продукції – основа її конкурентоспроможності.
27. Сегментування як механізм вибору цільового ринку на основі оцінки конкурентоспроможності продукції, товарів та послуг медичного ринку.
28. Система оцінювання конкурентоспроможності торгівельної марки.
29. Фактори, що впливають на конкурентоспроможність закладів охорони здоров'я та міжнародних компаній медичного ринку.
30. Поняття та види конкурентних переваг. Джерела конкурентних переваг.
31. Середовище формування конкурентних переваг.
32. Технологічний підхід до формування конкурентних переваг. Вертикальна інтеграція та конкурентна перевага.
33. Механізм забезпечення конкурентоспроможності продукції, товарів та послуг медичного ринку.
34. Фактори виходу на світовий медичний ринок. Вибір привабливості міжнародних ринків.
35. Види міжнародних стратегій.
36. Міжнародна конкурентоспроможність національної економіки.
37. Регіональна конкурентоспроможність.
38. Закордонний досвід формування конкурентоспроможних структур.
39. Кластери та їхня роль в економіці.
40. Логістика в структурі конкуренто утворюючих факторів. Формування міжнародних логістичних центрів.
41. Поняття й сутність “стратегії” та особливості еталонних стратегій розвитку підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.
42. Система конкурентних стратегій підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.
43. Базові стратегії конкуренції та конкурентних переваг.
44. Портфельний аналіз при розробці стратегії підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.

45. Стратегії надбання конкурентної переваги (загальні стратегії конкуренції).
46. Стратегії конкурентної поведінки підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.
47. Конкурентні стратегії ціноутворення.
48. Система маркетингових комунікацій. Розробка маркетингової стратегії підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.
49. Товарна, цінова та інноваційна політика підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.
50. Система розподілу та формування організаційної структури підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.
51. Управління внутрішнім маркетингом підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я. Бренд-менеджмент в структурі конкурентоутворюючих факторів підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.
52. Правові засади державного регулювання конкуренції в країні.
53. Принципи державної політики в сфері регулювання конкуренції.
54. Антимонопольна політика держави. Участь держави у виробництві і реалізації продукції, товарів та послуг на медичному ринку.
55. Соціальна відповідальність підприємства, їхня національна специфіка, вигоди від неї для суспільства і для підприємства.
56. Можливості перетворення соціальної відповідальності як інструменту управління конкурентоспроможністю підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.
57. Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.
58. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.
59. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств, компаній та закладів у сфері охорони здоров'я.
60. Напрями підвищення конкурентоспроможності медичної галузі в країні та на світовому ринку.

12. Рекомендована література

Основна

1. Драган О. І. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти. Монографія. Київ: ДАКККіМ, 2017. 160 с.
2. Омеляненко Т. В., Барабась Д. О., Вакуленко А. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ: КНЕУ, 2016. 272 с.
3. Піддубний І. О., Піддубна А. І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: Навчальний посібник Харків: ВД «ІНЖЕК», 2014. 264 с.
4. Портер М. Конкурентна стратегія. Техніки аналізу галузей і конкурентів. Київ: Наш формат., 2020. 424 с.
5. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч.посіб. К.: КНЕУ, 2018. 520 с.
6. Мартинюк О. А. Інноваційні технології в системі управління підприємствами в умовах динамічного середовищ: монографія. Миколаїв: ФОП Швець В.М., 2017. 540 с.
7. Борщ В.І., Рудінська О.В., Кусик Н.Л. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: електронний навчально-методичний посібник. Одеса: Гельветика. 2022.
8. Борщ В.І. Управління закладами охорони здоров'я. Херсон : Олди-плюс, 2020. 391 с.

9. Кусик Н.Л. Реформування системи фінансування охорони здоров'я в умовах трансформації національної економіки. Трансформаційні процеси в економіці: конкурентоспроможність та інституційна база управління на різних рівнях ієрархії: монографія / за ред. Ніценка В.С. Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2016. 507 с.

Додаткова:

1. Артюхова І. В. Конкурентоспроможність фірми: навчально-методичний посібник. Сімферополь: АРІАЛ, 2012. 108 с.
2. Данько Ю. І. Формування системи забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств: монографія. Суми: Університетська книга, 2016. 301 с.
3. Державна програма демонополізації економіки і розвитку конкуренції. URL: Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3757-12>.
4. Конкурентоспроможність підприємства: конспект лекцій / Нар. укр. акад.; [каф.економіки підприємства; авт.-упоряд. О.Є. Басманова]. Харків: вид-во НУА, 2015.52 с.
5. Мартинюк О.А., Серебряннікова Н.І. Менеджмент та адміністративне управління: навчальний посібник.. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 540 с.
6. Рудінська О.В., Яроміч С.А. Корпоративний менеджмент: навчальний посібник. Київ: КНТ, Ельга-Н, 2008. 416 с.
7. Мартинюк О.А. Створення соціально-економічного механізму охорони здоров'я як соціального аспекту сталого розвитку держави. Перспективи інвестиційних рішень в бізнесі та управлінні проектами: матер. міжнар.наук.-практич. конф. (15-16.10 2015 р., м. Одеса). Міжнародний гуманітарний університет. Одеса: Фенікс, 2015. 144 с. С. 41-45.
8. Мартинюк О. А. Ключові проблеми сфери охорони здоров'я в Україні. Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції « Глобальне управління: теорія та практика». Афіни: Євро-Середземноморська Академія мистецтв і наук, 2015. 176 с. С. 98-103.
9. Мартинюк О.А. Впровадження бізнес-процесів для підвищення конкурентоспроможності медичних закладів. "Східна Європа: економіка, бізнес та управління". 2016. №2. URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/2-2016-ukr>
10. Мартинюк О.А. Курдибанська Н.Ф. Впровадження системи управління якістю в медичних закладах. Причорноморські економічні студії. 2016. - №6. С. 75-79.
11. Николук О. М. Управління конкурентоспроможністю сільськогосподарського підприємства: теоретико-методологічні основи: монографія. Житомир : вид-во ЖНАЕУ, 2016. 316 с.
12. Рудінська О.В., Яроміч С.А. Корпоративний менеджмент: навчальний посібник. Київ: КНТ, Ельга-Н, 2008. 416 с.
13. Яців І. Б. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств: монографія. Львів : Український бестселер, 2013. 427с.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. Про Антимонопольний комітет України : Закон України від 26.11.1993 р. № 3659-ХІІ (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>.
2. Про захист від недобрсовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 р. №236/96-ВР (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96>.
3. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-ІІІ (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.
4. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-ХІІ (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.
5. Про ціни і ціноутворення : Закон України від 21.06.2012 р. № 5007-VI (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>

6. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int/ru/index.html.
7. Державний заклад «Центр медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України»: офіційний веб-сайт. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/main.html>.
8. Департаменті управління та контролю якості медичних послуг МОЗ України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/en/struktura>.
9. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
10. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
11. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.
12. Медичний світ: професійна газета. URL: www.medsvit.org.
13. Медична інформаційна система: офіційний веб-сайт компанії Мед-експерт. URL: <http://medexpert.ua/ua/medichnij-zaklad/31-medichnij-zaklad/pro-rynku-v-iznoho-medychnoho-turyzmu-v-ukraini>.
14. Медико - правовий портал. URL: <http://103-law.org.ua>.
15. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
16. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nszu>.
17. Охорона здоров'я. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/06/zb_zoz_17.xls.
18. Портал нормативних актів України та Всесвітньої медичної асоціації. URL: http://search.ligazakon.ua/search/law/npa/?s=search&idView=LZ_SUITE_NPA&beginPos=1&countBlock=10&kw2=82089
19. Український медичний часопис: медичний журнал. URL: www.umj.com.ua.
20. Health Strategy. European Commission: official web-site. URL: <https://ec.europa.eu/health/policies/background/review/strategy>.